

Munksjö - samling av trycksaker - 14

Munksjö

Vardagstryck

National Library
of Sweden

1864

Asfaltpapp i långa banor

tillverkad vid **MUNKSJÖ PAPPERS-BRUK** i Jönköping.

Belönad med tre Silfvermedaljer:

Karlstad 1862.

Malmö 1865.

Stockholm 1866.

DENNA PAPP, som tillverkas af hvilken längd som helst, med en bredd som ej öfverstiger 4 fot, lämpar sig förnämligast till taktäckning och i allmänhet till skydd för murar och trävirke mot väta och röta. Dess förnämsta egenskaper äro:

Ogenomtränglighet för vatten, så att taktytor af huru ringa lutning som helst — till och med vågräta — kunna dermed täckas och djupa vattenbassiner dermed tätas.

Böjlighet, så att den kan formas efter alla möjliga vinklar och takbrytningar.

Lätthet, ($\frac{1}{2}$ af taktegel) så att den erfordrar blott en helt lätt takresning.

Eldfasthet, så att den längre än både skiffer och jernplåt hindrar den underliggande takbotten eller takläkterna att antändas.

Seghet, så att när den under ett år varit upplagd på tak, en kraft af mer än 3 skeppund erfordras för att afslita den.

Dess anbringande är ganska lätt om man har tillgång till ordentliga arbetare med godt handlag. Bästa sättet är att spika pappens långsidor på trekantiga lister, som löpa från takåsen till takfoten och hvilkas ryggar sedan betäckas med remсор af asfaltpapp. Andra täckningsätt äro dock äfven använde och godkända, såsom att spika pappbanorna diagonalt (snedt) öfver taket eller parallelt (jemnlöpande) med ryggåsen och takfoten. Hvilketdera sättet som användes, så bör under första året efter uppläggningen asfaltpappen få två bestrykningar med tjära (trä- eller stenkolstjära) och sand sållas deröfver för att förekomma afdunstningen af den tjära som pappen indruckit och som är vilkoret för pappens ogenomtränglighet för väta. Skulle omständigheterna medgifva blott en strykning under första året, så bör den andra dock ovilkorligen ske det följande året; men derefter behöfs strykningen endast två gånger hvarje årtionde förnyas. Man får dock ej öka sandlagrets tjocklek utöfver asfaltpappens, emedan annars i det skyddande öfverdra-

get lätt bilda sig sprickor, i hvilka intränger vatten, som vid isbildning spränger sandskorpan. Lika litet får pappen öfvermättas med tjära, hvartill tecknet är att denna lägger sig utanpå sandskorpan, som alltid bör synas matt.

Man bör väl skilja mellan Munksjö asfaltpapp och den förut här i landet gängse **takpappen i ark**, hvilken var särdeles ofullkomlig både genom sin ojemna tjärhalt, som gjorde den mindre varaktig, och sitt inskränkta format, som fordrade 40 à 50 procent mer spik för täckningen. Icke heller bör Munksjö asfaltpapp förväxlas med den **engelska asfaltfilten**, hvars ofullständiga förfiltning utsätter den för luftens och vattnets inflytelser och gör den i högsta grad olämplig till taktäckningsämne uti ett klimat med så häftiga temperaturvexlingar som vårt.

Munksjö asfaltpapp är i sitt färska tillstånd, d. v. s. sådan den utlemnas i handeln, något lös och svampig, i ändamål att efter uppläggningsen på tak kunna emottaga mera tjära än hvad den vid tillverkningen indruckit. Men sedan den blott ett par månader varit på taket utsatt för alla atmosfäriska inflytelser, hårdnar den och blir seg som sulläder, såsom kan synas af hoslagde prof, som är skuret ur en 11 månader gammal takyta. Man kan af nämnde prof lätt finna, att Munksjö asfaltpapp såsom taktäckningsämne måste till varaktigheten kunna jämföras med de mest durabla och såsom isolatör mot väta vara fullkomligt ofelbar.

Bland den mängd skrivelser, som Munksjö Bruk fått emottaga med intyg om detta taktäckningsämnets utmärkta egenskaper, aftryckas här blott några af sakkunniga personer utfärdade

Vittnesbörd:

Undertecknade hafva på begäran af Herr J. E. Lundström besigtigt ett vid Munksjö Pappers-Bruk befintligt uthustak af asfaltpapp, som enligt Herr Lundströms uppgift blifvit pålagdt under September månad 1862 och, efter att då hafva strukits med Stenkolstjära, sedermera undergått lika behandling under det följande året; och få vi härmed intyga, att taket, som har en resning af en tolfedel af husets bredd och således med lätthet kunde bestigas, kändes stenhårt och icke egde minsta remna uti den särdeles jemna och vackra ytan, i hvilken några sömmar eller sprickor icke voro synliga. Det är således uppenbart att ifrågavarande tak måste vara ogenomträngligt för väta, hvarom vi ytterligare öfvertygat oss genom ett prof, som, efter vår anvisning och i vår närvaro, skurits ur taket och som visar att pappmassan är fullkomligt förbeckad och på ytan skyddad mot atmosfärens inflytelse medelst det lager af sand, som, påströdd efter hvarje tjärbestrykning, sammangyttrats till en enda hård massa. Jönköping den 1 Juni 1866.

Sv. Aug. Darin,

Ordförande i Styrelsen för Städernas
Lösöreförsäkringsbolag.

F. W. Malmberg,

Öfverbefälhavare vid Jönköpings
Brandsläckningskår.

På begäran af egaren till Munksjö Pappers-Bruk får undertecknad lemna det intyg, att till taktäckningsämne å sistlidne års i Stockholm uppförda Expositionsbyggnad, som af mig utfördes, användes asfaltpapp i långa banor af Munksjö Bruks tillverkning, som vid aftagning befanns i högsta måtto fast och seg.

Alldenstund vid denna byggnad, som ej var afsedd att qvarstå någon längre tid, måste iakttagas all möjlig besparing, äfven om varaktigheten derigenom mer eller mindre åsidosattes, så fastspikades ej heller pappen på sådant sätt, som erfarenheten visat vara det ändamålsenligaste till erhållande af droppfria tak på hus afsedda för en längre varaktighet, utan användes det mycket billigare sättet att låta pappbanorna, som lades parallelt med ytterväggarne, täcka hvarandra längs skarvarne till några få tums bredd, hvarefter de medelst en dubbel rad af plathufvuden fastspikades vid bräderna, som lågo i 45° vinkel mot ytterväggarne. Detta oaktadt, och fastän taket beströks med asfaltjära endast en gång utan tillsats af sand, höll detsamma sig särdeles droppfritt, med undantag af några få ställen, der läckor yppade sig; men vid deras afhjelpande upptäcktes att orsaken dertill låg icke hos pappen, utan härrörde dels deraf att forsling af byggnadsmaterialier måste oundgängligen ske på redan fastspikade pappbanor, som dervid skadades, dels äfven deraf att en och annan spik träffat i fogarne mellan takbräderna, hvarigenom vid spikningen hål uppkommit tvärt igenom de båda hvarandra täckande pappytorna. Sedan dessa läckor emellertid blifvit tätade, förblef taket droppfritt, hvilket deremot icke inträffade med glastaket.

Stockholm den 26 Mars 1867.

Gustaf Nerman,

Kapten vid Kongl. Väg- och Vattenbyggnads-Corpsen.

Undertecknad intyggar härmed att till tätning af de läckor, som år 1862 uppkommo på en del af bottnen och väggarne af gasklockan vid härvarande gasverk, blifvit använd Munksjö Bruks asfaltpapp i långa banor och att denna tätning tills närvarande ögonblick visat sig fullkomligt verksam. Jönköping den 16 Mars 1867.

C. Nordström,

Föreståndare för Jönköpings Gasverk.

(Öfversättn. från Franskan.)

Herr J. E. Lundström.

Jönköping.

Enligt Er önskan skyndar jag att härmed afgifva det intyg om den asfaltpapp i långa banor, hvarmed Ni under sistlidne år verkställt taktäckning å Bolagets grufvor, att den tills närvarande ögonblick förträffligt emotstått den förlutna vinterns ovanligt menliga atmosfäriska inflytelser.

Jag har således anledning hoppas att detta slags taktäckningsämne skall i hvarje hänseende uppfylla de egenskaper som antydast i Er derom utgifna brotyr. Askersund, Ämmeberg den 22 Mars 1867.

Grufve-Bolaget La Vieille Montagne,

Otto Schwarzmann,

Ingeniör-Direktör.

Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Till efterkommande af Er yttrade önskan att få ett omdöme om Munksjö Bruks tillverkningar, grundadt på min personliga erfarenhet, gör jag mig ett nöje att meddela följande:

Förliden sommar lade jag af Munksjö s. k. asfaltpapp ett tak på spåntade bräder om cirka 900 kvadratfot. Som resningen här var särdeles låg, endast 1 på 8, och brätten många och svåra, hade ingen annan materiel än plåt eller papp dertill kunnat användas. Jag är fullt nöjd med valet: Taket har fullkomligt motstått så väl de strida höstregnen som de ovanligt starka höst- och vinterstormarne. Fördelarne af dessa tak äro efter min tanke hufvudsakligen den stora lättheten, så att till hus af 18 å 20 alnars bredd takstolar af 3-tum—5-tums plank äro alldeles tillräckliga; vidare den låga resningen och de många och svåra brotten, som med detta material äro möjliga, äfvensom dess egenskap af ringa värmeledare, som så fördelaktigt kontrasterar mot skiffertaken; äfven möjligheten att hastigt betäcka en stor yta är af stort värde. Jag lade förliden höst öfver en byggnad, hvars öfra del ännu ej är fullt färdig, ett provisoriskt tak af asfaltpapp utan lister, endast med kanterna spikade 2 å 3 tum ofvanpå den underliggande banan och med en lätt strykning af stenkolstjära öfver fogarne. Detta tak har hittills varit droppfritt, och jag hoppas det under den korta tid det ännu har att varliga ej skall svika min förväntan.

För öfrigt har jag begagnat asfaltpapp att täta smärre utvändiga revfor på äldre byggnader. Det är ej vackert men gör förträfflig nytta, lika god, skulle jag tro, som brädfodring. Till flyttbara skjul, såsom för betande får och kalvar, m. m., synes den mig vara särdeles passande.

Motala, Skrukarp den 29 Februari 1864.

Carl Fredr. Bergstedt.

Munksjö Bruk. Jönköping.

Med takpappen äro endast tvenne tak belagda, men jag tror mig dock kunna fullt erkänna ändamålsenligheten af detta material, både för dess duglighet och dess pris, jemförda med andra taktäcknings-materialier, för att icke tala om den nätthet och prydighet, hvarmed dylika takläggningar låta utföra sig. Hedemora & Thurbo den 14 Mars 1864.

Högaktningfullt

Arv. Arvidson.

Till Munksjö Bruk. Jönköping.

Till svar å ärade af den 5 dennes får nämna, att de tak, som här under sistliden sommar och höst blifvit pålagda af Munksjö Pappersbruks papp i långa banor, visat sig mycket tillfredsställande, och har jag all anledning tro, de allt framgent skola blifva till nöjes, så framt den föreskrifna skötseln egnas dem.

Om ifrågavarande takpapp i långa banor påläggas enligt föreskrift och sedan skötes ordentligt, är detta otvifvelaktigt det billigaste och ändamålsenligaste täckningsämne, vi hittills haft. Nyköpings Bruk och Mek. Verkstad den 12 Mars 1864.

Högaktningfullt

H. Steffanson.